

Een koude winter

Het zijn rumoerige tijden. Met het nieuwe kabinet wordt het voor natuurorganisaties steeds lastiger om onze natuur te beschermen. Het is dan ook heel fijn om te zien dat er een coalitie is gevormd om een eenduidig signaal naar de politiek te geven: Hart voor Natuur. Niet eerder is zo'n grote coalitie gevormd van natuurorganisaties in Nederland. Uiteraard kunt u hierover meer lezen in dit tijdschrift.

Tekst:
Albert Vliegthart
De Vlinderstichting

Nachtvlinders kun je goed uitvoeren met het zogenaamde stroop. De samenstelling van de stroop is bij iedereen verschillend. Dergelijke stroop komt in de natuur niet voor, hoewel... De Vlinderwerkgroep IVN Eemland ontdekte tijdens een nachtvlinderavond twee bosbesuilen (*Conistra vaccinii*) op een stinkzwam. De gelei van deze zwam dient als voeding voor verscheidene insecten zoals vliegen en kevers. Hierdoor worden sporen van de stinkzwam opgenomen en via uitwerpselen verspreid zodat daar weer een schimmel (mycelium) kan uitgroeien. Foeragerende vlinders werden niet eerder op deze stinkende sporengelei waargenomen. Grappig dus dat twee weken later wederom een bosbesuil op een stinkzwam werd waargenomen op klaarlichte dag.

Het Kuinderbos wordt steeds belangrijker als overwinteringsplek voor de noordse winterjuffer. Gerard Eggens, die in de Noordoostpolder de vlinderen libellenstand bijhoudt, had nog nooit eerder zoveel noordse winterjuffers gezien eind oktober. Het ging om honderden en misschien zelfs duizenden exemplaren. Deze juffers, die als volwassen juffer overwinteren, doen dat in ruigtes en in open, zonnige, maar wel beschutte plekken met stevige pollen. Ze zijn te vinden op open plekken in het bos, waar ze graag duinriet gebruiken. Vanaf maart zoeken ze hun voortplantingsplaatsen weer op.

Bosbesuil op stinkzwam.

Een tijgerblauwtje in de keuken.

Op 10 oktober melde Coby Stapel dat er een tijgerblauwtje in haar keuken zat. Deze vlinder is zeer waarschijnlijk als pop in etenswaren daar terecht gekomen, aangezien de vlinder nog helemaal gaaf was. Marja van de Straten, vlinderspecialist van de nieuwe Voedsel- en Warenautoriteit (nVWA), was niet verbaasd. Vaak komen tijgerblauwtjes voor in peultjes. In het verleden stuurden inspecteurs deze rupsen vaak in naar de nVWA, omdat ze een beetje lijken op jonge rupsen van de katoendaguil. Tegenwoordig krijgt de nVWA ze nog maar zelden te zien, omdat de katoendaguil niet meer op de quarantainelijst staat voor een product als peultjes. Toch kan men vaker tijgerblauwtjes verwachten. De vaak volgroeide rupsen verpoppen zich hier en komen in de compostvat of in het groenafval terecht en zo kun je dus juist in de keuken een tijgerblauwtje tegenkomen.

Het najaar was lang en erg mooi. Toch zijn er sinds half november maar weinig waarnemingen gedaan. Is het een gevolg van het veranderende klimaat of zitten we in een periode met echte winters? Het lijkt wel of we steeds meer sneeuw gaan krijgen. Geregeld wordt De Vlinderstichting gevraagd of de vlinders hier wel tegen kunnen. In 2006 werden in de eerste week van december nog ruim honderd meldingen gedaan van diverse vlindersoorten, zelfs van soorten die niet als imago overwinteren zoals het bont zandoogje. In 2010 was dat wel even anders, vorst en gevoelstemperaturen van min vijftien graden. Toch is er geen enkele reden om ongerust te worden over de vlinders. De soorten die van oudsher hier overwinteren zijn prima bestand tegen vorst en kou. Ze hebben zich daar helemaal aan aangepast. De meeste soorten zitten nu als eitje, rups of pop verscholen op beschutte plaatsen. De vier vlinderoverwinteraars hebben zich ook helemaal voorbereid op de kou. Ze zijn volkomen in rust en hebben hun hele stofwisseling ingesteld op vorst. De atalanta is een trekvlinder, die niet tegen de vorst kan en nu niet hier kan overwinteren zoals dat in warme winters wel kan. Maar, komend jaar komen ze gewoon weer uit het zuiden aangevlogen.

Hetty Soetekouw

Coby Stapel